

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Vniuersa Theologia Scholastica, Speculatiua, Practica

Ad methodum S. Thomæ, quatuor Tomis comprehensa

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1626

III. De via & lapsu angeli mali: ac speciatim, quando, quinam, cuius suasu,
quo ordine, & quotnam Angeli peccarint.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72856](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72856)

Ad locum Sancti Thomæ superius obiectum, fateor, eum planè esse obscurum, vt agnoscit etiam Caietanus eodem art. 6. Sed ne tamen pluribus alijs eiusdem Sancti Thomæ locis aduerferetur, dico, eum secundum instans & secundam operationem boni Angeli referre ad terminum eiusdem, in quo iam erat conuersus ad Deum per cognitionem matutinam in verbo, vt explicat etiam Caietanus, non quòd in eo adhuc mereretur, vt putauit Caietanus, sed quòd tunc primum intrinsecè & adæquatè à malo Angelo distingueretur; cum aliàs primaria operatio viæ bonæ Angeli secundum se (non quoad durationem) fuerit vtrique communis.

21 Cæterum cum morè illà, seu instantia Angelica, per respectum ad nostrum tempus, non fuerint ita indiuisibilia, quin coexistere potuerint, & reipsa coexistere nostro tempore, vt dictum, quæri potest, quanta absolute mora à creatione Angelorum, vsque ad eorundem terminum intercesserit. Respondetur, in particulari nihil constare, vt rectè Molina citata quæstione 63, articulo 6. Vasquez disputatione 229. capite 11. & disp. 234. numer. 4. & alij, tamen cum omnes fateantur, non fuisse longam moram, videtur etiam omnibus persuasum, multò citius, quam intra spatium vnius diei naturalis fuisse transactum totum negotium, adeoque & lapsum ac ruinam diaboli contigisse, ante creatum primum hominem; quem ipse iam damnatus ad peccatum impulit Genes. 3.

Et quia Angeli fuerunt creati in principio seu primo instanti durationis creatæ, simul cum cælo & terra, adeoque ante creatam lucem, vt dictum quæst. 1. dub. 1. consequenter dicendum videtur, aliquo spatio primi illius diei, quo lux creata fuit, hoc negotium fuisse transactum; quanquam vt dixi in particulari nil certi potest definiti. Ita etiam post Augustinum lib. 1. de Genes. ad lit. c. 17. & imperfecto cap. 5. & lib. 11. de ciuit. cap. 19. item post Bedam, Rupertum, & Glossam in Genes. cap. 1. *Et diuisit lucem*, ex communi docet Suarez hic lib. 7. cap. 21. num. 13. quicquid Iustinus in dialog. cum Tryphone, & Irenæus lib. 4. cap. 78. dixerint, non peccasse Luciferum, donec homines tentaret. Certè dicere, non peccasse ante lapsum primi parentis, error in fide est, contra Genes. 3. & Sap. 2. vers. 24. *Insidia diaboli mors introiit in orbem terrarum*, vt rectè Molina loco citato.

22 Quis verò status sit Angeli boni ac beati, constat partim ex dictis supra disp. 2. quæst. 6. partim restat dicendum in 1. 2. de hominis beatitudine: si quidem communis est ea causa Angeli, cum cæteris beatis. Summatim autem res tota in hoc consistit. I. quòd in Angelo permaneant naturalia, adeoque etiam cognitio & dilectio naturalis, vt docet S. Thomas quæst. 62. a. 7. II. quòd impeccabilis sit, vt docet art. 8. cont. Origenem homil. 20. & 24. in Num. & 13. ac 35. in Lucam; cuius errorem damnat inter alios Fulgentius de fid. ad Petrum, III. quòd in beatitudine essentiali non possit proficere, nec ad diem quidem vsque iudicij, vt docet artic. 9. quicquid olim in contrarium dixerit Magister in 2. dist. 10, sed in accidentalit tantum; respectu cuius aliqui beatis etiam nouum concedunt meritum, in quibus Richardus in 2. d. 10. a. 1. q. 1. Bonauentura

in 2. dist. 11. art. 2. q. 2. & Gabriel q. 1. a. 3. dubio 2. Sed rectius cum suis negat Sanctus Thomas cit. art. 9. ad 3. Gregorius de Valentia q. 13. punct. 4. Vasquez disp. 230. cap. 2.

Qui etiam addit, præmium seu gaudium hoc accidentale in beatis tantum crescere vsque ad diem iudicij, quod consentaneum est etiam S. Thomæ, & alijs, loc. cit. Sed de quo tamen video dubitari posse; quia etsi nullum nouum gaudium concipiant, de conuersione peccatorum, aut ijs, quæ in terris aguntur, tamen nil videtur ob stare, quòd minus de alijs rebus, præsertim supernaturalibus, nouis subinde reuelationibus & illustrationibus recreentur, vt etiam indicat Valentia loco cit. Sed quia verius est, etiam has post diem iudicij cessaturas, rectè absolute dicitur, hoc augmentum solum durare vsque ad diem iudicij, vt communiter loquuntur Theologi, post Sanctum Thomam loco citato, & rectè declarauit Suarez hic libro 6. capite 8. à numero 9.

D V B I V M III.

De via & lapsu Angeli mali; ac spectatum quando, quinam, cuius suassu, quo ordine, & quotnam Angeli peccarint.

S. Thomas 1. p. q. 63. a. 1. 4. 5. 6. 7. 8. 9.

DE via mali angeli, quantum ad ordinem variorum instantium, quibus eam peragit, satis actum est dubio præcedenti. Ad cætera hoc dubio proposita quod attinet, octo ferè quæriuntur. 1. Vtrum Angelus natura sua necessario sit peccabilis. 2. Vtrum reipsa peccarit. 3. An statim in primo instanti suæ creationis peccarit, aut peccare potuerit. 4. Vtrum supremus inter Angelos malos, fuerit absolute supremus inter omnes Angelos. 5. An alij Angeli eius suassione & exemplo peccarint. 6. An simul omnes peccauerint. 7. Vtrum plures peccarint, quam perseverauerint. 8. Ex quo ordine fuerint Angeli lapsi; quæ nos totidè assertionib⁹ breuiter resoluem⁹.

Assertio I. Non est quidem Angelorum vllus sua natura malus; sed potuit tamen eorum quilibet sua natura peccare: nec fieri potest, vt vlla creatura intellectualis natura sua sit impeccabilis. Ita S. Thomas hic q. 63. a. 1. & 4. Et prima pars est de fide, & extra controuersia, contra Manichæos & Priscillianistas, ex Concilio Bracharensi I. can. 7. & Leone I. ep. 1. ad Turibium c. 6. & Concilio Lateranensi sub Innocentio III. cap. *Firmiter de sum. Trinit. & fid. Cathol.* Et patet ex illo Genes. 1. v. 3. *Viditq. Deus cuncta quæ fecerat, & erat valde bona.* Ratio est. Quia omne quòd est, hoc ipso quòd est, bonum est; seu quòd idem est, Omne ens, qua ens, bonum est; Angelus secundum naturam suam est ens: Ergo secundum naturam bonus est. Quæ ratio probat Angelum secundum suam naturam non esse aliquid malum in genere Entis, vt videntur etiam intellexisse Manichæi. Item quicquid Deo auctore sit, vt sic, malum non est; quia Deus non est auctor mali; Angelus quilibet secundum naturam suam Deo auctore factus est;

imò ab eo solo factus & creatus est, ex quæst. 1. dubio 1. Ergo secundum naturam suam malus non est. Quæ ratio procedit etiam de malitia morali. Denique quod natura sua inclinatur non in aliquod bonum particulare, sed in bonum vniuersale, Deumque ipsum, illud natura sua non inclinatur in malum: sed solum quod inclinatur in bonum particulare verbi gratia sensibile, cui per accidens coniunctum solet esse malum, siue quod maiori bono repugnat, & priuat, potest inclinari etiam natura sua in id quod est malum, vt est appetitus sensitiuus, &c. Quæ est ratio Sancti Thomæ, & probat etiam, Angelum sua natura non inclinari ad malum seu peccatum, vt quidem inclinatur homo ratione appetitus sensitiuus. Quare etiam Dionysius capite quarto, de diuin. nom. *Verum, ne demones quidem, inquit, natura sunt mali. Si enim natura mali sunt, nec ex ipso bono sunt, nec in ijs quæ sunt, nec verò ex bonis mutati sunt, si natura semper que mali erant.*

3 Secunda pars est itidem certa, & extra controuersiam. Ratio sumitur tum ex probatione tertiæ partis; tum ex eo, quia Angeli quidam re ipsa peccarunt; Ergo etiam alij singuli peccare potuerunt; cum sit eadem quoad hoc ratio omnium.

Tertiam partem cum S. Thoma loc. cit. tradunt communiter Thomistæ, & Molina ibidem, item Ægidius in 1. dist. 23, quæst. 1. articulo 1. Richardus art. 1. quæst. 1. & dist. 6. quæst. 1. Scotus in 1. d. 23. q. 1. Bassolis q. 1. a. 3. Carthusianus q. 1. Bonauentura a. 1. q. 1. Hieronymus in 2. d. 5. q. 1. a. 1. & dist. 7. q. 1. item Gregorius de Valentia q. 14. punct. 1. Vasquez disp. 23. 1. cap. 2. Suarez hic lib. 7. cap. 3. et si contrarium docuerint Ockam in 1. d. 44. q. 1. Gabriel in 2. d. 23. a. 1. & 2. Maior q. 2. item quoad finem & præcepta naturalia, Durandus in 2. d. 6. q. 1. & dist. 23. q. 1. Capreolus in 2. dist. 23. q. vn. art. 3. Caietanus hic quæst. 63. a. 1. & Ferrariensis 3. cont. gent. cap. 109. qui tamen negent, fieri posse naturam intelligentem, sua natura impeccabilem, in ordine ad finem & præcepta naturalia, putant tamen, impeccabilem sua natura esse posse in ordine ad præcepta naturalia.

4 Probatur assertio primum autoritate Patrum. Ita enim docent Ambrosius lib. 3. de fid. ad Gratian. capite 2. Hieronymus Comment. Epist. ad Galat. cap. 6. & epist. 146. Augustinus lib. 2. de ciuit. capite 1. & 6. Fulgentius libro de fid. ad Pet. capite 3. Gregorius libro 23. Moral. cap. 5. & Damascenus lib. 2. de fid. cap. 3.

Deinde ratio est. Quia si creatura intelligens est, necessario habet arbitrium liberum (quod frustra negarunt Nominales citati), adeoque indifferens, ad quoduis obiectum, quod ex se non necessitat voluntatem: tale autem est quodlibet bonum particulare creatum, etiam honestum, imò & increatum, adeoque Deus ipse, non intuitiue & in se cognitus, vt dictum etiam disp. 2. q. 3. dub. 3. & pluribus docetur in 1. 2. Hinc autem sequitur, peculiarem gratiam collatam fuisse Angelis bonis, ad hoc vt non peccarēt, vt cum S. Thoma q. 62. a. 2. & q. 63. a. 1. docet Suarez lib. 5. c. 1. à num. 8. & cap. 9. à num. 2.

5 Assertio II. Angeli quidam re ipsa peccarunt, grauissimoque peccato iustam damnationem pro-

meriti sunt. Ita Theologi omnes, cum S. Thoma cit. q. 63. art. 1. & cum Magistro in 2. dist. 4. Est de fide ex Scriptura. Iob. 4. versu 18. *In Angelis suis reperit prauitatem.* Et epistol. Iudæ versu lecto. *Angelos, qui non seruauerunt suum principatum, sed reliquerunt suum domicilium, in iudicium magni Dei, vinculis æternis sub caligine referuauit.* Et alibi sæpe, vt dicemus.

6 Assertio III. Angeli non peccarunt in primo instanti suæ creationis; sed statim post primum instantem, in instanti secundo: an peccare in ipso creationis instanti absolute potuerint, incertum est; & verior videtur affirmatiua sententia. Priorem partem cum Sancto Thoma hic quæstione sexagesima tertia, articulo quinto, & Magistro in 2. dist. 4. docent omnes Theologi, excepto Eugubino libro 8. perenn. Phil. capite 38. cum Theodoro quodam Theologo, quem ipse citat. Eandem assertionem tradunt communiter SS. Patres, præsertim Augustinus libro vndecimo de ciuit. capite 15. et si in libris de Genesi ad lit. maxime libro vndecimo capite 23. dubius.

Probatur vera sententia primum omnibus illis Scripturæ locis, quibus supra dub. 1. probauimus, Angelos omnes fuisse creatos in gratia: quibus testimonij etiam vtitur S. Thomas hic cit. a. 5. Deinde idem probatur ex Concilio Bracharensi. can. 7. vbi dicitur: *Si quis dicit, diabolum non fuisse prius Angelum bonum, à Deo factum, anathema sit.* Quare opposita sententia fuit iam olim merito damnata à Theologis Parisiensibus, vt refert Bonauentura in 2. d. 4. qui & ipse etiam ait, *ad hæc se proxime accedere,* & S. Thomas hic cit. a. 5. ita de ea censet: *Quia hæc opinio auctoritati scripturæ contradicit, &c. ideo à Magistris hæc opinio tanquam erronea rationabiliter reprobata est.* In quem sensum de eadem sententia loquuntur etiam recentiores. Rationes conuenientie eodem dubio i. atulimus. Addit Sanctus Thomas aliam rationem ab impossibili; sed quæ fortè non conuincit, vt mox dicetur.

Nec obstat illud Ioan. 8. *Ille homicida erat ab initio,* & 1. Ioan. 3. *Ab initio diabolus peccat.* Hoc enim non intelligitur de ipso instanti creationis Angeli; sed de tempore propinquo creationi mundi, ipsiusque hominis respectu cuius homicida dicitur.

7 Secundam partem assertionis tradit Sanctus Thomas citata quæstione 63. articulo sexto ex communi. Intelliguntur autem non instantia nostri temporis, sed instantia Angelica temporis discreti, vt Caietanus, Molina, Vasquez, & alij communiter notant, & consentit Suarez hic libro 7. cap. 21. à num. 3. post Altifiodorensem, Alenssem, Scotum, Ariminensem: licet absolute existimet, potuisse primum instans mali Angeli, etiam esse instans nostri temporis, ita vt prima & bona eius operatio solum duraret per instans indiuisibile nostri temporis, adeoque intrinsecè in eodem instanti inciperet & desineret; et si neget hoc esse possibile Ariminenensis in 2. distinctione quinta. De quo alibi Ratio assertionis est; quia si malus Angelus etiam in secundo instanti bene fuisset operatus, vel saltem nullum posuisset impedimentum gratie: mox in eo fuisset confirmatus, vt i boni Angeli. Idem patet ex dubio precedenti.

Quod

8 Quod vero ad tertiam assertionis partem attinet, fatendum est quidem, plures & grauiores Theologos ex antiquioribus esse, qui sentiant, nec fieri quidem villo modo potuisse, vt Angeli in primo instanti peccarent. Ita enim docet Hugo Victorinus in sum. tit. 2. cap. 2. S. Thomas hic q. 63. art. 5. & q. 16. de malo art. 4. Albertus in 2. d. 3. a. 14. Alensis part. 2. q. 29. mem. 1. a. 7. Bonaventura in 2. d. 3. part. 2. a. 1. q. 2. Richardus a. 2. q. 2. Durandus dist. 5. q. 2. Heræus q. 2. a. 2. Capreolus d. 4. q. 1. art. 1. & 3. Argentina d. 6. quæst. 1. art. 2. Henricus quodlib. 8. q. 10. Holcoth in 2. quæst. 3. Ferrariensis q. 3. cont. gent. cap. 109. Caietanus & Thomistæ recentiores hic q. 63. art. 5. Et fauet Aureolus in 2. d. 4. a. 2. dum ait, potuisse quidem Angelum in primo instanti habere actionem cum defectu, sed non quæ imputaretur ad culpam.

9 Nihilominus tamen contrarium tradunt non pauci, nec contemnendi Doctores, speciatim Scotus in 2. dist. 5. q. 3. & in 3. dist. 18. q. 1. Ariminenfis in 2. dist. 5. q. 1. art. 2. Bassolis quæst. 1. art. 2. Maior q. 3. Gabriel dist. 4. quæst. 1. art. 3. Marsilius in 2. quæst. 3. art. 2. quos sequuntur Molina cit. quæst. 63. art. 5. & Gregorius de Valentia hic quæst. 14. pun. 4. vbi negatiua sententia præfert affirmatiuam; item Vasquez hic disp. 236. cap. 3. licet vtrinque dubius, cenfet tamen negatiuam nulla solida ratione fulciri. Eodem modo Suarez hic lib. 7. cap. 20. num. 47. disertè etiam pronuntiat, & fuscuetur, absolute loquendo, non esse impossibile, Angelum peccare in primo instanti creationis, loquendo in sensu diuiso, & de absoluta potentia Dei, adeoque non supposita aliqua speciali prouidentia & manutentia Dei; pro qua assertionè citat etiam ipse Malonius in 2. dist. 6. disput. 7. & Herreram in 2. dis. 17. quæstion. 2.

10 Ratio vero huius sententia est. Quia nulla ratio firma, aut valde probabilis adferri potest, quæ ostendat, id esse absolute impossibile, vt sigillatim expendendo singulas ostendunt Scotus, Ariminenfis, Vasquez, & fusc Suarez locis citatis.

11 Etenim omittis aliis leuioribus & minoris momenti, speciatim quod multi existimant, in primo instanti non potuisse ab Angelo exerceri operationem liberam & deliberatam, quod refutat ipsemet S. Thomas hic cit. q. 63. a. 5. vbi ait: *Manifestum est, quod creatio est instantanea, & similiter motus liberi arbitrii Angelis; non enim indigent collatione & ducursu rationis; unde nihil prohibet, simul & in eodem instanti esse terminum creationis, & terminum liberi arbitrii: potissima inter omnes est, qua vtitur S. Thomas ibidem, cum ait: Quamuis res aliqua in primo instanti, quo esse incepit, simul incipere possit operari, tamen illa operatio, qua simul incipit, cum esse rei, est ei ab agente, à quo habet esse; sicut moueri sursum, inest igni à generante. Vnde si res aliqua habeat esse ab agente deficiente, quod possit esse causa defectiua actionis, poterit in primo instanti, in quo incipit esse, habere defectiuam operationem: sicut si tibia quæ nascitur clauda ex debilitate seminis, statim incipiat claudicare. Agens autem, quod Angelos in esse produxit, scilicet Deus, non potest esse causa peccati. Vnde non potest dici, quod diabolus in primo instanti sue creationis fuit malus. Ita Sanctus Thomas; cuius proinde ratio in hoc fundatur, quod alias DEVS*

esset author & causa peccati; cum operatio, quæ in primo instanti productionis ab aliqua re producta exercetur, sit ipsius generantis seu producentis; aut certe ei etiam velut causa & auctori tribuatur.

12 Sed hoc quidem verum habet, in actione naturali, seu quæ necessario, aut per se ab eiusmodi re producta proficiscitur: sed de actione, quæ libere, & per accidens solum à causa illa producta exercetur, etiam contra intentionem & voluntatem primæ causæ producentis, non videtur probabile: alias enim cum Deus in quocunque instanti, tam hominem, quam Angelum intrinsece conferuet, pari ratione ei imputari posset, peccata, quæ ab illis sunt; quod est absurdum.

13 Nec obstat primo, quod prima cogitatio Angeli sit à Deo; nam hoc non obstante, potuit Angelus in eodem instanti libere se determinare, mediante cognitione sui, ad varia obiecta cognoscenda, vt dictum quæstione tertia, dubio octauo, imo etiam seipsum cognoscendo, inordinate ferri in suam ipsius excellentiam, iuxta Sancti Thomæ quæstion. 63. articulo primo ad quartum, cum ad hæc omnia nullo Angelus discursu aut mora indigeat.

14 Nec obstat secundo, quod Angelus in primo instanti creationis necessario habere debuit veram & realem potentiam & facultatem se conuertendi ad Deum: quod videtur fieri non potuisse, si in primo instanti creationis peccasset; quia impossibile est, conuersionem illam stare cum peccato. Nihilominus enim Angelus vere eam facultatem habuit, non quidem in sensu composito, ita vt conuersio coniungeretur eum peccato: sed in sensu diuiso, quia potuit omisso peccato se conuertere ad Deum; eo modo quo peccator quilibet, in eo instanti, quo peccat, potest & potuit non peccare: nimirum quia in eo instanti, prius naturâ quam peccaret, posset non peccare.

15 Nihilominus tamen quia ad perfectionem diuinæ prouidentia spectare videtur, vt creaturam rationalem, supposita ordinatione ad finem supernaturalem, condant in actu primo perfecte instructam, ad eius consecutionem, neque eam prius productam statim in eodem instanti sinat se deficere, & quasi in nihilum recidere, ne quasi exofus, aut ex necessitate, non bonitate spontanea, eam fecisse videatur, idcirco concedi potest, secundum ordinationem Dei legem fieri non potuisse, vt Angelus in primo instanti suæ creationis mox peccaret, vt docet Suarez loc. citat. numero 54. qui ita etiam priorem Sancti Thomæ sententiam bono sensu interpretari conatur.

16 Assertio IV. Probabilis est, Angelum supremum inter malos, fuisse absolute supremum inter omnes Angelos. Ita cum Sancti Thomæ hic cit. quæst. 63. artic. 7. & Magistro in 2. d. 6. communis omnium scholasticorum; & consentiunt plures SS. Patres, speciatim Tertullianus lib. 2. cont. Marcionem cap. 10. Chrysostomus tom. 1. homil. de primo homine, & de casu primi hominis, Hieronymus in illud Iob 40. *Ipsæ sunt viarum Domini*, Gregorius lib. 4. Moral. cap. 12. vel 13. & lib. 9. cap. 2. Isidorus lib. 1. de sum. bon. cap. 12. Bernardus ferm. 1. de aduentu, & author de mirabil. script...

lib. 1. capite 2. apud Augustinum : & fauet non-
parum sacra Scriptura Iob. 40. versu decimo quar-
to. *Ipsè est principium viarum Domini* : tamen hic
locus iuxta literam immediatè spectet ad *Behemoth*,
quem aliqui putant animal terrestre, vt Elephantem
vel Rhinocerotem, alij genus quoddam serpentis si-
ue Draconis : quod tamen non obstat, quia nihilo-
minus etiam ad literam, & quidem sensu magis
principali, ad diabolum pertinet, vt communiter
Sancti Patres interpretantur. Accedit quod moti-
uum ad peccatum superbiæ, quo peccarunt An-
geli, magis locum habuit in primo & supremo An-
gelo, quam in inferioribus, vt argumentatur San-
ctus Thomas loco citato.

17 Contra hanc tamen assertionem Damascenus li-
bro 2. de fide cap. 4. docet, Luciferum fuisse de infimo
ordine Angelorum; quam opinionem etsi ne-
get defendi posse Augustinus lib. 11. de Genes. ad
lit. cap. 19. tamen rectè notauit Sanctus Thomas ci-
tat. art. 7. fidei non aduersari; imò verò addit, *præ-
iudicandum illi non esse*. Quocirca etiam Vasquez di-
sp. 237. cap. 2. & Suarez hic lib. 7. cap. 16. rem-
incertam esse iudicant; præcipuè si de Angelo posi-
tiuè supremo sermo sit: cum nihil obstat, plures esse
eiusdem perfectionis specificæ & individualis. Imò
Suarez hoc sensu Luciferum non fuisse supremum,
sed Michaëlem (supremum inter bonos) ei æqua-
lem esse, probabilius videtur existimare: de qua re
non est contendendum.

18 Assertio V. Probabilis est, Angelos inferiores
à supremo fuisse exemplo, & suasionè inductos ad
peccandum. Ita cum Sancto Thoma cit. quæstione
63. articulo octauo, docent Caietanus & omnes
Thomistæ ibidem; item Aletius 2. part. quæst. 99.
memb. 2. Altifiodorensis lib. 2. sum. tract. 2. capi-
te 5. Bonauentura, & Richardus in 2. dist. 5. Egi-
dius, Argentina, Gabriel, Maior, Durandus in 2. di-
stinct. 6. Gregorius de Valentia hic quæst. 14. punct.
6. Molina cit. quæst. 63. a. 6. & Suarez lib. 7. c. 17.
etsi res incerta, vt post Durandum rectè Grego-
rius de Valentia loc. cit. & Vasquez disp. 238. capi-
te 2. qui in oppositam sententiam magis inclinat;
quam tradiderunt Albertus in 2. d. 6. art. 3. Guili-
elmus Parisiensis de vniuerso prima part. 2. partis,
cap. 112. & Alphonus à Castro contra hæreses V.
peccatum hæresis 3.

19 Probatur assertio Primò ex Scriptura. Nam lo-
cus ille Apocal. 12. versu 4. de cauda Draconis se-
cum trahente tertiam partem stellarum, licet imme-
diato, & maxime literali sensu, intelligatur de ho-
minibus in Ecclesia militante peruertendis, ope
diaboli; nihil tamen obstat, quo minus simul et-
iam intelligatur de Angelis per Luciferum seductis,
vt cum Sancto Thoma hic citato articulo octauo,
& cum Magistro 2. distinct. 6. Scholastici com-
muniter, & iam olim etiam Prosper in dimid.
temp. capite tertio, & Andreas Casariensis in Apo-
cal. capite trigesimo quarto siue sermone 12. inter-
pretati sunt, & bene etiam notauit Suarez hic lib. 7.
cap. 17. numer. 20.

20 Secundo probatur assertio ex SS. Patribus. Ita
enim docent Origenes lib. 1. Periechon in proe-
mio, Eusebius libro 7. de præparat. Euang. cap. 6. &
lib. 4. demonst. Euang. cap. 9. Lactantius lib. 2. Lu-

flit. cap. 14. Gregorius Nazianzenus carn. 6 de
substantijs mente præditis, Casarius dialogo primo,
Chrysofomus in Plal. 14. Ambrosius epist. 33. vel
84. ad Demetrium, Hieronymus Isai. 14. vbi illa
verba, *Tot terrâ tuam disperdidisti, tu populum tuum oc-
cidisti*, ad Luciferum applicat. Gregorius lib. 3. mor-
tal. cap. 18. vel 23. Damascenus lib. 2. cap. 4. Ber-
nardus tract. de gradibus humilitatis, & alij.

21 Tertiò idem suadet ratio. Primum enim hoc non
erat impossibile, vt rectè demonstrat S. Thomas cit.
art. 8. & fateri Vasquez loc. cit. Angelus enim non
indiget ad eligendum, vel exhortandum, vel etiam
consentiendum, temporis mora: deinde verisimile
est, Angelum supremum in electione status sui non
fuisse alijs tardiorum; adeoque nec posterius pecca-
sse, quam alios; sed nec etiam defuisse ipsi in
eodem instanti, quo peccauit, voluntatem sua au-
thoritate alios in societatem peccati pertrahendi,
eosque mediante locutione instantanea, ad illa per-
trahendi: Verisimile est ergo id reipsa fecisse, adeoq;
in eodem instanti etiam alios ad peccatum exemplo
& suasionè pellexisse.

22 Assertio VI. Verisimilis est, Angelos quot
quot peccauerunt, omnes simul peccasse. Ita San-
ctus Thomas cit. a. 8. ad 1. Caietanus, & Thomistæ
ibidem; item Egidius, Durandus, Argentina locis
citatis, & consentit Gregorius de Valentia quæst. 14.
punct. 6. Vasquez disp. 238. cap. 3. & Suarez hic li-
bro 7. cap. 18. numer. 24. Ratio est. Quia hoc fa-
cile fieri potuit; & magis consentaneum est naturæ
Angelicæ, quæ ad deliberandum tempore non in-
diget; simulque ita faciliùs defenditur; eos simul
omnes ad terminum venisse, vt dictum dubio præ-
ced. Etsi nec ista assertio certa est; siquidem con-
trarium docent Bonauentura cit. d. 5. art. 2. quæst. 2.
& Molina hic q. 63. art. 6. In quorum tamen sen-
tentia dicendum est, eum qui priùs peccauit, non idèò
prius ad terminum damnationis peruenisse, vt no-
tat Molina ibidem.

23 Assertio VII. Licet absolutè non constet, quot
Angeli peccauerint, satis tamen certum est, plures
perseuerasse, quam peccasse. Ita communis cum
Sancto Thoma cit. quæst. 63. art. 9. & Magistro in
2. dist. 5. Et probatur ex citato loco Apoc. 12. de
tertia parte stellarum per caudam draconis abstra-
cta, &c. iuxta probabilem explicationem allatam.
assertionè quinta. Vbi tamen nil opus est, præcisè
tertiam partem; satis est, minorem hac in re nume-
rum intelligere, prout sæpe alias in Scriptura incer-
tus numerus per certum numerum significatur.
Ratio est. Quia, vt inquit Sanctus Thomas loc. cit.
*Peccatum est contra naturalem (vtique Angelorum)
inclinationem. Ea verò quæ (hoc modo) contra na-
turam sunt, vt in paucioribus accidunt; natura enim
consequitur suum effectum vel semper, vel in pluribus.*
Alia ratio est hominum, qui secundum appeti-
tum sensitiuum naturaliter inclinantur in bonum
sensibile, idque ipsa melius cognoscunt, quam
bonum rationis; vt responder Sanctus Thomas ibi-
dem ad 1. Vid. supra quæst. 1. dub. 1.

24 Assertio VIII. Probabile est, è quolibet ordine
Angelorum aliquos cecidisse. Ita cum Sancto Tho-
ma cit. art. 9. ad 3. & Magistro in 2. dist. 6. & 9.
comunis Doctorum, contra Damascenum, & alios

relatos assert. 4. qui dixerunt, Luciferum siue supremum inter demones, fuisse ex ordine infimo; qui consequenter sentiunt, Angelos qui ceciderunt, fuisse solum ex eodem ordine infimo, vt notauit ibidem S. Thomas. Ratio assertionis secundum quandam conuenientiam est. Tum quia homines pro diuersitate meritorum & gratiarum in supplementum ruinæ Angelicæ, ad quemlibet ordinem Angelorum assumuntur. Tum quia hac ratione magis demonstratur & enitescit libertas liberi arbitrij, quæ secundum quemlibet gradum creaturæ in malum flecti potest. Idem docent nonnulli Patres apud Suarez hic libro 7. capite 17. numero 2. & fauct. Scriptura, dum Angelis malis tribuit nomen Cherub Ezechiel 28. & Ephes. 6. nomina Principum & Potestatum, quos simul Apostolus vocat mundi Rectores tenebrarum harum.

25 Addit tamen S. Thomas cit. resp. ad 3. In sacra Scriptura nomina quorundam ordinum, vt Seraphim & Thronorum, demonibus non attribuit; Quia hæc nomina, inquit, sumuntur ab ardore charitatis, & ab inhabitatione Dei, quæ non possunt esse cum peccato mortali. Attribuantur autem etiam nomina Cherubin, Potestatum, & Principatum; quia hæc nomina sumuntur à scientiâ, & potentia, quæ bonis malisque possunt esse communia. Ita Sanctus Thomas. In quem sensum etiam supra articulo septimo ad 1. rationem reddit, cur Ezechiel, 28. versu declino quarto. Tu Cherub extensus, & protegens, &c. ex probabili explicatione supremus malorum Angelorum fuerit vocatus Cherub, siue Cherubin, cum tamen esset ex supremo ordine Seraphim, nimirum quia lapsus Angelo non conueniebat nomen Seraphim & ardentis præ amore; sed solum Cherubin, quia selecti nomen habet.

DUBIUM IV.

Quale nam fuerit aut esse potuerit primum Angelorum peccatum, tum ex parte obiecti, tum ratione subiecti.

S. Thom. 2. p. q. 23. a. 2. & 3.

1 **Q**uestio est, quale fuerit peccatum Angelorum, tum quoad substantiam, & ex parte obiecti, tum quoad accidentia, & ex parte subiecti. Circa primum plura sunt controuersa. 1. An fuerit verum & formale peccatum superbiæ. 2. an absolute potuerit esse aliud peccatum, quam superbiæ. 3. quodnam fuerit obiectum eius superbiæ; an similitudo cum Deo, an beatitudo naturalis vel supernaturalis; an vnio hypostatica cum Verbo; vel aliqua alia excellentia. 4. An cum peccato superbiæ fuerint coniuncta alia peccata, & quæ nam. Circa secundum queritur, an peccatum illud fuerit ex aliqua incogitantia, an ex malitia commissum. Denique, dicendum est, an fuerit quoad hoc peccatum eadem ratio omnium Angelorum, etiam inferiorum. Quæ omnia sequentibus assertionibus breuiter explicamus.

2 **A**ssertio I. Primum peccatum Angelorum fuit proprium & speciale peccatum superbiæ. Ita cum S. Thoma hic q. 63. a. 2. & 3. & Magistro in 2. d. 6.

cap. 2. habet communis ac certa Theologorum sententia; quam speciatim tradunt Altifiodorensis lib. 2. sum. tract. 2. c. 2. Albertus 2. part. tract. 5. q. 27. memb. 2. Alensis 2. part. q. 98. memb. 2. qui tamen addit, radicem fuisse cupiditatem & auaritiam; sed non intelligit hoc nomine speciale aliquod peccatum, sed cupiditatem generaliter acceptam, pro inordinato amore, & inclusam in ipso peccato superbiæ, vt rectè exposuit Vasquez disp. 23. c. 3. Idem docent Bonauentura in 2. d. 6. 2. q. 1. Egidius quæst. 1. art. 3. Richardus art. 1. q. 1. & 2. Gabriel in 2. d. 6. q. 1. a. 1. Nec dissentiunt alij, qui dicunt, peccasse, aut immoderato appetitu beatitudinis, aut inuidiâ hominum, vt inferius dicemus. Idem docent recentiores omnes, Caietanus, & Thomistæ cit. q. 63. a. 2. & 3. Gregorius de Valentia q. 14. punct. 3. Vasquez disp. 23. c. 3. Suarez hic lib. 7. c. 8. & 9. & Molina cit. a. 3. disp. vii. memb. 5. vbi addit, contrarium non esse tutum in fide.

Solus inter Scholasticos Scotus in 2. d. 6. q. 2. negat, primum Angelorum fuisse proprium & speciale peccatum superbiæ, asserens, fuisse nimirum amorem amicitie erga seipsum; ex quo ortus fuerit etiam amor concupiscentie inordinatus, & quasi eiusdem luxurie spiritualis, in quo concupierit beatitudinem & delectationem spirituales; vltra modum debitum. Ita post Lychetum cit. art. 2. rectè Scotum intellexerunt Vasquez disp. 23. c. 3. cap. 1. & Suarez hic libro septimo capite nono, etiam Caietanus hic quæst. 63. art. 3. aliter Scoti sententiam referat. Cum eâ doctrinâ Scoti consentit Gabriel loco citato; nisi quod simul fateatur, illum ipsum amorem inordinatum erga se, fuisse speciale peccatum superbiæ; vt dictum.

3 **P**robatur assertio primò ex Scriptura, quæ non obscure indicat, primum peccatum in hoc mundo commissum, fuisse superbiam. Tob. 4. versu 14. In superbia initium sumpsit omnis perditio. Eccli. 10. versu 15. Initium omnis peccati superbia. Quibus accedunt alia Scripturæ loca, quibus cum speciatim de peccato Angelorum sermo sit, significatur, primum ac principale illorum peccatum fuisse superbiam. Tob. 4. v. 25. Ipse est rex super omnes filios superbiæ. Isaia 14. versu duodecimo. Quomodo cecidisti de celo Lucifer, qui mane eriebaris? corruisti in terram, qui vulnerabas gentes? qui dicebas in corde tuo, In celum conscendam, super astra Dei exaltabo solium meum, sededo in monte testamenti, in lateribus Aquilonis. Ascendam super altitudinem nubium, similis ero Altissimo. Ezechiel 28. versu 2. Elevationem est cor tuum, & dixisti, Deus ego sum.

Et tametsi tria hæc posteriora loca, secundum immediatum literæ sensum, aliò referantur; videlicet primus ad Belmoth, siue Cete maris, seu balæanath, iuxta Pinedam; secundus ad Regem Babylonis; tertius ad Regem Tyri; negari tamen vix potest, etiam ad diabolum spectare, vt habet communis & recepta interpretatio Patrum ac Doctorum, apud Gregorium de Valentia quæstione decima quarta punct. 3. & Suarez loco citato. Id quod etiam de literalis sensu, eodemque primario accipiendum, vt sæpè aliàs in Psalmis & Prophetis accidit; quo modo etiam Augustinus l. 3. de doct. Christ. &